

AUSSILEHTI 2/2008

KENNEL STRANGER`S

"Annoin pikkusormen ja se vei koko käden..."

Koirat ovat kuuluneet lapsuudesta saakka ulkomuototuomari Tanya Ahlman-Stockmarin arkeen ja juhlaan. Hänen tätinsä Kirsti Salminen kasvatti kääpiöpinsereitä ja – pystykorvia, ja innokas nuori harrastaja esitti niitä sekä rotukehissä että junior handler-kilpailuissa. Kirsti Salmiselta hankittu kääpiöpinseri oli Tanyan ensimmäinen oma koira, jota aikanaan seurasi Mihan kennelistä ostettu keskikokoinen suolan ja pippurin värinen snautseri. -Tutustuin tulevan mieheni Harto Stockmarin myötä australianterriereihin, Harto onkin kasvattanut australianterriereitä kennelnimellä Sassatown jo vuodesta 1972. En usko, että olisin ilman miestäni koskaan hankkinut itselleni australianterrieriä, ja aloittanut kasvattamaan niitä. Olin nuorempana huomattavasti enemmän kiinnostunut muista roduista, uskokaa tai älkää, yksi haaveistani oli esimerkiksi clumberspanieli. Unelmieni ehdoton ykkönen olivat kuitenkin irlanninsusikoirat, joita jaksoin aina ihailla koiranäyttelyissä. Odotukseni kesti aina vuoden 2004 sateiseen juhannukseen saakka, jolloin kolme aikuista "jättiläistä" saapui Saksasta Suomeen.

Asun Salon liepeillä Kosken kylässä mieheni Harton ja tyttärenme Noran kanssa ja kennelimeni juontaa juurensa Frank Sinatran kappaleesta "Stranger`s in the night". Kasvatan australianterriereiden lisäksi irlanninsusikoiria, skotlannihirvikoiria, villakoiria ja pekingeesejä. Minulla on ollut myös muutama cairnterrieripentue. Koiraharrastukseni laajeneminen jatkui aikoinaan kehäsihteerin tehtäviin, ja sitä kautta syntyi myös kiinnostus ulkomuototuomarin hommaan. Valmistuin koirien ulkomuototuomariksi 1991, ja olen erityisesti viime vuosina laajentanut aktiivisesti arvosteluoikeuksiani. Tuomarikoulutus oli rankka, mutta erittäin mielenkiintoinen kokemus. Ulkomuototuomarina toimimisen hyviin puoliin Ahlman-Stockmari listaa myös jatkuvan oppimisen ja kehittymisen. Tuomarointi on vaativaa ja vie mennessään., hän tuumailee. Sattuva sanonta siitä, että pikkusormen antaminen vie koko käden, pitää siis edelleen kutinsa...

Vanhat koirat sängynvaltaajina

-Minulla on kaksi aikuista aussiuropa kotonani:eläkevaari FIN & N MVA Stranger`s Tom Hardy ja Stranger`s Blue Buick. Tämän lisäksi minulla on kasvamassa kolme nuorta velikultaa sekä yhteisomistuksessa Kataviston Sannan (kennel Terriway) kanssa punainen aussiuropa Puolasta. Narttuja minulla on useampia niin omia kasvatteja kuin tuontejakin. Toki pitää muistaa, että myös mieheni Harto kasvattaa vielä pienimuotoisesti ausseja Sassatown kennelnimellään.

Minulla ei ole sijoituskoiria, koska en ole kyseisen asian kannattaja. Luin juuri Turun Sanomista artikkelin siitä, että sijoituskoirista on vireillä 200 muukeaa riitaa. Olen myös aluekouluttajan ominaisuudessa kuullut mitä ihmeellisimmistä sijoitussopimuksista, jotka ovat täysin kohtuuttomia koiran vastaanottajan kannalta. Henkilökohtaisesti katson, että tiedän koirasta huomattavasti enemmän, kun se pyörii jaloissani kuin jos se olisi sijoitettuna muualle. Jokainen toki tekee omat ratkaisunsa siitä, millä tavalla käytännössä kasvattaa koiria. Minun periaatteenani on pitää omat jalostukseen käyttämäni koirat itselläni kotona. Työläs vaihtoehto, mutta uskon sen olevan oikean.

Koirillani on erilliset tilat, joissa pääsääntöisesti asuvat. Pennut kasvavat talossa perheen keskellä ja vanhat koirat valtaavat sängymme. Mielestäni vanhojen koirien tulee saada elää hyvä vanhuus niissä tutuissa kuvioissa, joissa ne ovat nuoruutensa viettäneet. Nuoret koirat voivat vielä vaihtaa paikkaa ja omistajaa, mutta vanhojen koirien kohdalla en tätä hyväksy. Meillä on yleensä aina joku kotona koirien kanssa. 16-vuotias tyttärenme Nora kavereineen touhuu paljon perheemme nelijalkaisten kanssa ja lenkkeilyttää niitä aktiivisesti.

Koiran sukupuolen erotuttava kumartumatta

-Ihanneaussini on pitkälinjainen, terverakenteinen ja hyväluonteinen koira, jolla on kaunis, oikeilla yksityiskohdilla varustettu pää pienin, teräväkärkisin korvin. Kunnollinen eturinta, suorat eturaajat ja hyvin rakentunut, -sekä kulmautunut takaosa. Lisäksi sillä on myös kaksinkertainen ja oikeanlaatuinen karvapeite. Komealla koiralla ylälinja on ehdottomasti suora ja sen sukupuolileiman pitää olla selvä. Narttu on narttu, uros on selvä uros, Tanya Ahlman-Stockmari painottaa. Tiedän, että näillä seuraavilla mielipiteilläni aiheutan ristiriitaisia tunteita monissa aussiihmisissä. Toki osa kasvattajista osaa odottaa juuri näitä kannanottoja, ja he ovat heti valmiita mitätöimään nämä mielipiteeni. Kukaanhan ei ole profeetta omalla maallaan, mutta vastaan kuitenkin kysyttäessä.

Olen henkilökohtaisesti sitä mieltä, että vaikka meillä on Suomessa kauniita koiria niin, huippukärki on liian kapea, ja tulevaisuudessa rotutyypit hämärtyvät entisestään. Tämän näkemyksen olen muodostanut viime aikoina rotua erityisen aktiivisesti seurattuani, ja keskusteltuani muutamien suomalaisten kasvattajien kanssa.

Uljaalla aussilla suorat eturaajat ja kelpo takapotku

-Meillä on aivan liian kapeita, rungottomia koiria, joilla ei ole päässään rodunomaisia yksityiskohtia. Kallot ovat liian leveitä ja kuono-osat liian heikkoja. Korvat alkavat muistuttaa enemmän aasinkorvia kuin pieniä, oikein sijoittuneita ja teräväkärkisiä. Etuosat ovat kapeita, eturinnat puuttuvat. Eturaajojen tulee olla ehdottomasti suorat, ei chippendale mallistoa. Olen tosin kuullut tässä asiassa olevani liian fanaattinen, samoin kuin siinä, että vaadin australianterriereiltä kunnollisia takaosia. Tänä päivänä takaosat ovat kapeita, ja siten takaraajojen liike jää aivan liikaa rungon alle. Aussin liikunnan tulee olla tehokasta ja vaivatonta. Suurin ulkonäköön liittyvä huolenaiheeni on se, että olemme menettäneet blue & tan värin, samoin kuin haluamme koiriltamme laskevan selkälinjan. En pidä myöskään ylitrimmaamisesta. Aina pitää muistaa, ettei valkoinen väri kuulu aussille, ja että valkoiset läiskät rinnassa ja tassuissa ovat selviä virheitä. Mielestäni meidän tulee panostaa lisää oikean rotutyypin koulutukseen, koska meillä on paljon uusia, aktiivisia aussien pariin tulleet ihmisiä, joiden tulee saada oikeaa informaatiota rodustamme. Katson, tämän olevan meidän kaikkien kauan mukana olleiden velvollisuuden rotua kohtaan. Missään päin maailmaa ei rotuamme kasvateta näin aktiivisesti ja suuressa mittakaavassa, joten tehkäämme oikeanlaista yhteistyötä viedäksemme australianterriereitä eteenpäin. Meidän on kyettävä lisäämään myös itsekritiikkiä, koska kaikki pennut eivät ole näyttely- ja jalostuskoiria. Karsintaan pitää pystyä. Uskon myös vanhaan suomalaiseen sananlaskuun, minkä taakse jättää sen edestään löytää. Muualla maailmassa kanta on vaihteleva, rodun kotimaassa on aussien ulkonäön suhteen paljon moitittavaa, mutta oikea tyyppi ja ne rodunomaiset pienet yksityiskohdat, jotka tekevät aussista aussin ovat siellä edelleen tallessa.

Geenitutkimus tulevaisuuden voimavara

-Aussien luonteiden suhteen olemme päässeet pitkälle, mutta meillä on edelleen joitain liian teräviä ja hermostuneita koiria. Olen pohtinut paljon myös sitä, miksi aussien rekisteröinnit tippuivat 100 pennulla viime vuonna? Kasvattajahan on tullut lisää. Laskennallisesti noin 20 narttua astutettiin ja jäi tyhjäksi, vähemmän jos keskimääräinen pentuekoko on noin viisi pentua.

On hienoa, että olemme mukana Hannes Lohen tutkimusprojektissa, ja että diabetekseen kiinnitetään huomiota. Toivon kuitenkin, etteivät silmäongelmat jäisi diabetesongelman varjoon. Olisi mahtavaa, mikäli ausseilla päästäisiin, kuten esimerkiksi villakoirilla, silmänsairauden suhteen Optigentutkimukseen, jolloin luokittelu olisi selkeää: sairas, kantaja, terve. Täten geenipooli voitaisiin pitää mahdollisimman laajana. Kantaja voitaisiin astuttaa terveellä ja kahta kantajaa ei laitettaisi yhteen.

Suksiitosprosentti aikamme kuuma keskustelunaihe

-Tänäpäivänä puhutaan aivan liikaa sukusiitosprosentista, ja sen vaaroista. Olen sitä mieltä, että kasvatetaan australianterriereitä mieluummin sellaisista linjoista, jotka tunnen ja mahdollisimman pitkälle kokemuksesta tiedän, mitä sieltä on mahdollisesti tulossa. Tämä edellyttää sitä, että on tehnyt jonkun verran linja- ja sisäsiitosta. Sukusiitosprosentti nolla ei ole mikään tae mistään. Mieluummin teen yhdistelmän, jossa sukusiitosprosentti on esimerkiksi kahdeksan kuin nolla, jos tunnen kaikki koirat pitkälle sukutaulusta, ja tiedän niiden viat ja vahvuudet tutkimustuloksineen, kuin laitatan yhteen kaksi koiraa, joiden taustoista minulla ei ole minkäänlaista tietoa. Ei terveystietoja, ei tietoa luonteista saati sitten että olisin nähnyt kyseisiä koiria. Oleellista on muistaa, että kun on tehnyt tiukan sisäsiitospöytäsuorituksen omaavan yhdistelmän, seuraavassa sukupolvessa on mentävä hakemaan jotain vierasta, jotta voi taas palata tuttuun vanhaan, jonka tuntee. On rikkaus, että rodussa on eri linjoja, tällöin monipuolisella yhteistyöllä voidaan haluttaessa päästä todella pitkälle. Jokaisen kasvattajan pitäisi luoda mielestäni jotain omaa. Pyrkii jättämään oma peukalonjälkensä rodun historiaan.

Kasvatustyössäkin sade ja paiste vuorottelevat

-Olenkin pikku hiljaa rakentanut itselleni australianterrierikannan, jolla uskon lähivuosina pääseväni niihin tuloksiin, jotka olen itselleni asettanut kasvatustyöni tavoitteeksi. Kasvattajalla pitää olla koiria mistä valita, ja useampia eri linjoja, joita käyttää kasvatustyöhönsä. On epätoivoista puuhastella yhdellä jalostusnartulla.

Suunnitelmallinen kasvatustyö on aivan jotain muuta. Kaiken lähtökohtana on oltava terveet, hyväluonteiset australianterrierit, jotka ovat myös ulkonäöllisesti rotumääritelmän mukaisia. On myös muistettava, että välillä kasvatustyössä paistaa aurinko, ja välillä tulee kunnolla vettä niskaan. Periksi ei pidä antaa. Itse yritän kasvatustyössäni kunnioittaa kokeneiden kasvattajien kokemuksia. Rodussamme kun kuunnellaan ja arvostetaan liian vähän pitkäaikaisia kasvattajia. Aina pitää muistaa myös kunnioittaa alkuperämaan näkemyksiä rodusta. Olenkin useasti todennut, että paras jalostuskoira, ei yleensä ole se menestynein näyttelytähti.

-Valitessani pentua itselleni tunnen yleensä yhdistelmän koirat useita sukupolvia taaksepäin molempien vanhempien puolelta, joten tiedän melko tarkkaan, mitä kustakin pennusta on odotettavissa. Ketä milläkin hetkellä muistuttavat. Totta kai yllätyksiä sattuu matkan varrella, lupaava pentu alkaa mennä ulkonäöllisesti takapakkia ja rumasta ankanpoikasesta saattaa kehittyä joutsen. Kiinnitän aina huomiota pään yksityiskohtiin, etuosan rakenteeseen; haluan ehdottomasti suorat eturaajat, ja kunnan eturinnan. Samoin kuin koiran takaosan tulee olla hyvin rakentunut ja kulmautunut. Seuraan tarkasti, miten pennut liikkuvat, onko takaraajojen liike riittävä, vai jääkö se liikaa rungon alle jo pentuna. Oleellista on aina myös pennun sukutaulu. Mitkä koirat siellä taustalla vaikuttavat. Miten tämän itselleni jättämän pennun kanssa jatkan kasvatustyötäni eteenpäin. Sukutaulu on tärkeä tekijä. Aikuisen itselleni hankitun koiran ulkonäön pitää myös miellyttää. Mikäli valitsen itselleni aikuisen koiran, on minulla tarvetta saada jotain tiettyä ominaisuutta linjoihini tätä kautta. Terveysnäkökulmat vaikuttavat aina uuden pentueen suunnitteluun. Esimerkiksi silmä- ja polvitilanne on syytä tuntea mahdollisuuksien mukaan usean sukupolven takaa. Jalostuspäätöksiin kun vaikuttaa aina edellisistä sukupolvista saatu kaikki mahdollinen informaatio.

Kaiken takana on "Manne"

-Laulussa sanotaan, että "kaiken takana on nainen", mutta oman jalostustyöni takana on mies, australianterrieriuro FIN MVA TARALEE MAN ABOUTOWN. Ehdottomasti yksi elämäni suurista koirista. Kyseisen uroksen vaikutus omassa kasvatustyössäni on merkittävä. "Manne" löytyy monessa polvessa koirieni sukutauluista, ja minulla on edelleen pakkasessa Mannen spermaa, jonka aion tulevaisuudessa käyttää.

Tanya Ahlman-Stockmari arvelee olevansa hieman laiska koiriensa kilpailuttamisessa, yleensä ne tuppaavat jäämään kotiin. Asiaan hän tuumii toki vaikuttavan hänen tehtävänsä ulkomuototuomarina sekä aktiivinen toiminta muiden hänen harrastamiensa rotujen parissa. Monessa mukana oleva nainen toimii edelleen yhdistystoiminnassa esimerkiksi olemalla oman kenneliirinsä varapuheenjohtaja ja aluekouluttaja. – Olen nyt tosin päättänyt, että lähdän uudella innolla kehiin esittämään koiriani. Olen saanut kuulla niin paljon joiltain muilta aussiharrastajilta, että "mikset nyt ole tuotakaan koskaan tuonut näyttelyyn". Myönnän olevani todella kriittinen.

-Minulla on nyt muun muassa kasvamassa kaksi velikultaa yhdistelmästä Sassatown Havalook-I go for Sassatown av Falchebo, samoin kuin Fin & NMVA Stranger`s Tom Hardyn viimeisestä pentueesta samanikäinen punainen poika, kutsumanimeltään Börje. Näistä veijareista odotan paljon. Katson, että Tom Hardylla on riittävästi pentueita, joten on aika jatkaa eteenpäin sen lapsilla ja lapsenlapsilla. Itse olen myös kokonaisuudessaan tyytyväinen Stranger`s Blue Buickiin, jota kilpailutin hieman viime vuonna erittäin hyvällä menestyksellä ulkomailla. Sannan ja minun yhteistuntimme Puolasta on myös menestynyt hyvin, ja sillä on paljon sellaisia ulkoisia ominaisuuksia, jotka ovat pitkälti hävinneet rodustamme, kuten esimerkiksi pienet, teräväkärkiset, oikein sijoittuneet korvat ja erinomainen koko.

Terveet ja onnelliset koirat kasvattajan tähtihetkiä

-Mielestäni kasvatusuran tähtihetkinä pitää muistaa aina pitää niitä kaikkia kasvatteja, jotka ovat saaneet terveen ja hyvän elämän omissa kodeissaan, joissa niistä on pidetty parasta mahdollista huolta, Ahlman-Stockmari toteaa. – On aina muistettava, että kun kohdallani puhutaan australianterrierikasvatuksesta, asioihin vaikuttavat vahvasti myös Harton kasvatustyö ja kontaktit neljänkymmenen vuoden ajalta. Suurin vaikeus tai oikeastaan harmi ja pettymys kasvattamisessani tuli, kun lähetin useita koiria tietyllä aikajänteellä Hollantiin. Luotin aivan liikaa erään paikallisen ja rodussa aloittelevan kasvattajan rehellisyyteen. Koirista en paljoa kuullut, ja lupauksista huolimatta en saanut koskaan korvauksia osasta koiriani. Kasvatustyö tosin jatkuu edelleen linjoillani kyseisessä kennelissä. Tämän jälkeen opin, että en lähde minkäänlaisiin sopimuksiin, ilman mustaa valkoisella. Etenkin kun jo vuosia sitten olimme lähettäneet koiran Norjaan, joka myös ilman rahoja katosi kuin tuhka tuuleen. Toki raskas pettymys oli myös se, kun FIN & NMVA ja BIS-voittaja Taralee Bobby Dazzler todettiin steriiliksi kuten myös AM CH Pleasant Pastures Jo`s Gt. Gr. Jim. Tätä pettymystä tosin lievensi huomattavasti Taralee Man Aboutownin saapuminen Suomeen.

Vuosien varrelta muistona paksu mappinippu

-No kerhon alkuaikoina innostus oli suurta, ja mielestäni yhteen hiileen puhallettiin enemmän. Töitä tehtiin kovasti, ja paljon uusia asioita vietiin eteenpäin. Kaikki tunsivat suurin piirtein kaikki aussiharrastajat. Kehitimme lehteä, club show tuli vakiintuneeksi muodoksi toimintasuunnitelmaan, ja jalostustoimikunnan sisällä pohdittiin monia asioita sekä laadittiin jalostukseen erilaisia kaavakkeita. Silmäsaurohasto käynnistettiin, julkaistiin vuosikirjoja, aluetoiminta käynnistyi ja niin edelleen. Mikäli muistan oikein aluetoiminta ja kasvattajapalaverien esiin tuominen, olivat osaksi puhtaasti minun ideoitani. Aluetoiminnan kehittämisen puolesta puhuimme monissa kokouksissa muun muassa Susanna Ömanin kanssa.

-Aussikerhon toiminnasta onkin vielä muistona paksut mapit omia pöytäkirjoja, ja muita muistiinpanoja vuosien varrelta. Vuodet ovat kuluneet nopeasti ja nopeasti aussikerho on myös saavuttanut rotujärjestön aseman. Itse olen tosin viime aikoina saanut paljon kylmää vettä niskaani aussikerhon osalta, kun onneton unohdin maksaa ajoissa jäsenmaksuni. Internetissä oli silloin, kirjoittelua minun tekemisistäni lähetettynä kaikille muille aussikasvattajille, paitsi minulle itselleni. Mielestäni kyseinen toiminta ei ollut rakentavaa, ja on erityisen haitallista, jos sen kohteeksi joutuu uusi innostunut harrastaja, jolla voi olla tulevaisuudessa paljon annettavaa sekä rodulle että rotujärjestöllemme. Uusi tulija, aloittelija voi tällaisista syistä luopua koko harrastuksestakin. Toki kivalta se ei tunnu kenenkään kohdalla.

Kaipuu painettujen vuosikirjojen aikaan

-Mielestäni oikeaan rotutyyppiin ja jalostukseen liittyviä asioita pitäisi käsitellä laajemmalti lehdessä ja netissä. Toivoisin myös, että vuosikirja voitaisiin julkaista edelleen painetussa muodossa, mielestäni netti ei voi korvata kaikkea. En oikein jaksa ymmärtää näitä kaikkia mahdollisia salasanoja, ja niiden taakse tallennettua tietoa, lisää avoimuutta kaivataan selkeästi.

Erityisesti aloitteleville kasvattajille tulisi jakaa lisää informaatiota rodustamme. Kerhomme voisikin pitää useammin esimerkiksi kasvattajapalavereita, joissa sitten keskusteltaisiin ilman alustajaa kaikista mahdollisista aiheisiin liittyvistä asioista, niin hyvistä kuin huonoista. Turussa 1.5.2008 pidettävä nuorten koirien katselmus on hieno juttu, toivottavasti kyseisestä tapahtumasta saadaan myös muodostumaan perinne.

Uusi tuomarikoulutuksen materiaali tervetullut

-Ulkomuototuomarikoulutuksen materiaali on vihdoin saatu hienosti valmiiksi, ja siellä on hienoja huomioita rodustamme. Joskin paria seikkaa voidaan varmaan koulutuspaketista tulevaisuudessa korjata. Aussin pään mittasuhteita ei katsota piirretyn kolmion kautta, ja osalla kuvien koirista on aivan liian silkkimäiset karvapeitteet, ja notkolla olevat turhan tyylitellyt ylälinjat. Kokonaisuus on kuitenkin ihan positiivinen, koskaan ei materiaalia saada ensimmäisellä kerralla täysin virheettömäksi. On hienoa, että nyt meillä on edes jotain kättä pidempää erikoiskoulutuksen yhteydessä annettavaksi opiskeleville ulkomuototuomareille. Monta vuotta olimme ilman kerhon tekemää materiaalia, kyseiset mainitsemani virheet on vain syytä aina mainita väärinkäsitysten välttämiseksi uusille rotuun tuleville tuomareille.

"Koirat haukkuvat ja karavaani kulkee"

Koiraharrastuksen kolikon himmeämmäksi puoleksi haastateltavamme mainitsee tahallisen pahan puhumisen toisista harrastajista, ja voittamisen hinnalla millä hyvänsä. Kilpailuvietin käydessä kuumana unohdetaan, että kyseessä pitäisi olla meille kaikille yhteinen harrastus. Pitäisi pystyä tunnustamaan, että jollakulla on kaunis koira, ja asettaa tavoitteeksi kasvattaa vieläkin parempi. Ahlman-Stockmari pohdiskelee, että kaikki nämä vuodet harrastuksessa on saanut jaksamaan koko puuhan paras puoli koirat itsessään, ja niiden kanssa eläminen.

Hyviin puoliin kuuluvat myös harrastuksen mukaan tuoma laaja ja kansainvälinen ystäväpiiri, myös arvostelutehtävät erityisesti omien rotujen parissa ovat hienoja tilaisuuksia. Lisämausteena toimii kaikki se mahdoton ja mahdollinen, mitä koiraihmisille voi tapahtua matkusteltaessa ympäri maailmaa. Ohessa joitakin esimerkkejä lähihistoriastani, kuten auton hajoaminen Latvian yössä, niin kuin minulle ja Sannalle kävi viime elokuussa. Mukanamme olivat vain vaatimattomat seitsemän koiraa plus kaikki muut tavarat Sannan jääkaappia myöten. Oma elämäyksensä oli myös autoilu Pietarin keskustassa ruuhka-aikana, kaikki tämäkin vain koirien tähden., Tanya Ahlman-Stockmari hymyillen muistelee.

Tekstin muotoilu Minna Kaartinen